

NIE DZIADURZMY!

czyli językowy savoir-vivre wobec osób starszych

**TWOJE SŁOWA
MOJA GODNOŚĆ**

JĘZYK WOBEC STAROŚCI, SZACUNEK W PRAKTYCE

Projekt realizowany z dotacji programu
Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy
finansowanego z Funduszy EOG

CO TO JEST DZIADURZENIE?

Dziadurzenie to specyficzny język, jakiego młodzi bardzo często używają w kontaktach z osobami starszymi. Przypomina mowę do małych dzieci.

Charakterystyczne cechy dziadurzenia to między innymi uproszczony język, zbyt częste używanie zdrobnień, posługiwanie się frazami w rodzaju „jak się dzisiaj czujemy” lub „czy zjedliśmy już obiadek” zamiast „jak się pani czuje”, „czy zjadł pan obiad”.

Częste jest też zwracanie się do niespokrewnionych osób na „ty” lub „babcia”, „dziadek” oraz przerywanie wypowiedzi osoby starszej, by samemu dokończyć zdanie, zamiast pozwolić osobie starszej na swobodną wypowiedź.

Dziadurzenie jest zjawiskiem powszechnym. Występuje w relacjach rodzinnych, ale osoby starsze spotykają się z dziadurzeniem również w szpitalach, domach opieki, urzędach.

Dziadurzenie narusza jedno z podstawowych praw człowieka, jakim jest prawo do godności. Osoby starsze systematycznie doświadczające dziadurzenia szybciej rezygnują ze społecznej aktywności, mają niższą samoocenę, gorzej przebiegają u nich procesy poznawcze i czują się obywatelami drugiej kategorii, ludźmi pozbawianymi podmiotowości.

**SZANUJMY GODNOŚĆ
STARSZYCH OSÓB**

NIE DZIADURZMY!

Pani ojciec powinien
złożyć w naszym
urzędzie dwa
zaświadczenia.

Ze sprawą do urzędu
przyszedł ten starszy pan,
a nie jego córka.

TWOJE SŁOWA | MOJA GODNOŚĆ

Skoro to ja mam złożyć te
zaświadczenia, to dlaczego
pan zwraca się do mojej
córkę, a nie do mnie?

Gdy do urzędu przychodzi załatwić coś
starsza osoba, zwracaj się bezpośrednio do niej,
a nie do osoby jej towarzyszącej.

TWOJE SŁOWA | MOJA GODNOŚĆ

Niech dziadek poczeka.
Pomogę te zakupy
zanieść do domu.

Chciałeś dobrze, a wyszło nie najlepiej.
„Niech dziadek” – skąd ci to przyszło do głowy?!
Przecież ten starszy pan nie jest twoim dziadkiem.

TWOJE SŁOWA | MOJA GODNOŚĆ

Dziadek?
Przecież on nie jest
moim wnukiem.
Dlaczego tak
do mnie mówi?

Nie mów „babcia”, „dziadek”, gdy zwracasz się do osób w podeszłym wieku. Odnoś się do starszych ludzi z szacunkiem. Używaj form „proszę pani”, „proszę pana”.

TWOJE SŁOWA | MOJA GODNOŚĆ

Pokazałam
tej urzędniczce
dowód osobisty,
a ona... a ona
powiedziała,
że...

...kończy się jego
ważność. Tak, wiem.
Zresztą mówiłam ci o tym.

Nie przerywaj starszej osobie,
gdy chce coś powiedzieć.
Nie kończ „za nią” jej wypowiedzi.

TWOJE SŁOWA | MOJA GODNOŚĆ

Znowu mi przerywasz...
Nic takiego nie mówiła...
Powiedziała tylko, że...
że w gminie otwierają
Klub Seniora i...
i spytała...
czy chciałabym
się zapisać.

Skąd wiesz, czym chciała się z tobą podzielić?

TWOJE SŁOWA | MOJA GODNOŚĆ

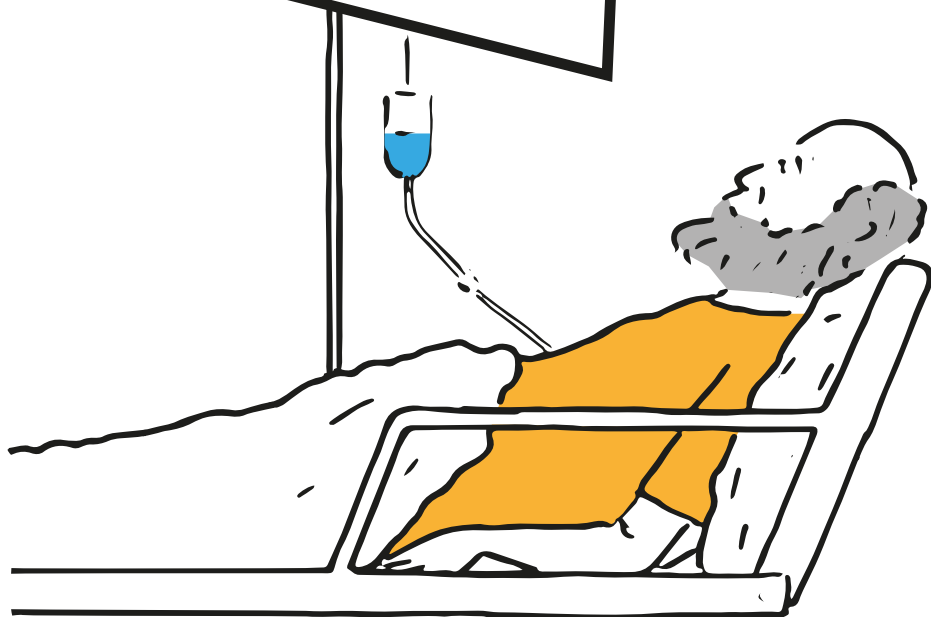
No i jak? Apetyt nam dopisuje?
Zjedliśmy obiadek?

Nie zwracaj się w ten sposób do starszych osób.
Twój pacjent nie jest małym dzieckiem, tylko osobą
dorosłą – tyle że dużo starszą od ciebie.

TWOJE SŁOWA | MOJA GODNOŚĆ

Czy zjedliśmy? – użyła pani liczby mnogiej,
więc jak sądzę pyta pani o mój i o swój obiad.
Czy pani zjadła, to nie wiem.
Ja swój zjadłem. I była to duża porcja.
Więc był to raczej obiad niż obiadek.

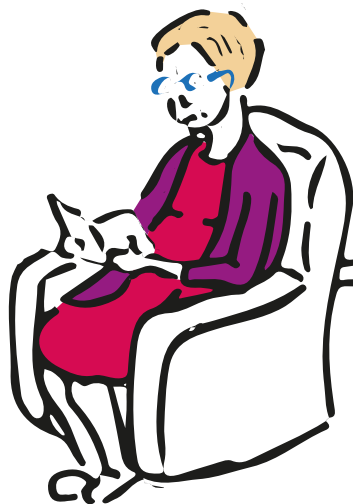

„Czy zjadł pan dziś obiad?”
– tak powinno brzmieć
właściwie zadane pytanie.

TWOJE SŁOWA | MOJA GODNOŚĆ

Może
obiorę
ziemniaki?

Niech mama lepiej
posiedzi i poczyta.
Poradzę sobie sama.

Osoby starsze chcą uczestniczyć w codziennym
życiu rodziny. Nie zbywaj ich.
Nie ograniczaj ich aktywności.

TWOJE SŁOWA | MOJA GODNOŚĆ

Może
obiorę
ziemniaki?

Dobrze, mamu.
To ja w tym czasie
przygotuję sałatę.

Spraw, by osoba starsza
w twojej rodzinie
czuła, że jest przydatna.

TWOJE SŁOWA | MOJA GODNOŚĆ

Niniejsza publikacja powstała w ramach projektu
JĘZYK WOBEC STAROŚCI, SZACUNEK W PRAKTYCE.

Projekt realizowany jest przez stowarzyszenie „Forum 4 Czerwca” dzięki dotacji z programu **Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego z Funduszy EOG.**

Celem projektu jest przeciwdziałanie dyskryminującemu sposobowi zwracania się osób starszych, określanemu w języku angielskim jako „elderspeak”. Proponujemy, by w języku polskim ten specyficzny język nazwać „dziadurzeniem” (lub „gerontomową”).

Projekt realizowany jest przez 22 miesiące od stycznia 2021 do końca października 2022 r. Działaniami projektu objęliśmy siedem gmin województwa łódzkiego – Drzewicę, Inowłódz, Łask, Łowicz, Opoczno, Uniejów i Żarnów.

W ramach projektu zaplanowaliśmy warsztaty edukacyjno-aktywizujące, w których wezmą udział grupy seniorów z każdej gminy objętej projektem oraz osoby pracujące z seniorami.

Projekt zakłada także zorganizowanie kampanii społecznej przeciwdziałającej dziadurzeniu, adresowanej do instytucji i mieszkańców z terenu gmin objętych projektem.

Mamy nadzieję, że te działania ograniczą przyczyny dziadurzenia, uświadomią jego negatywne skutki dla funkcjonowania osób starszych, nauczą młodszych niedyskryminujących form językowych w kontaktach z osobami starszymi, a osoby starsze – asertywnego reagowania na dziadurzenie. Chcemy też stworzyć – w ramach kampanii społecznej – sieć lokalnych organizacji i instytucji przeciwdziałających dziadurzeniu.

ORGANIZACJE WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY REALIZACJI PROJEKTU:

Drzewickie Centrum Wolontariatu

Drzewickie Centrum Wolontariatu „Ofiarna Dłoń”

Stowarzyszenie ERil oddział Tomaszów Mazowiecki, koło w Inowłodzu

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Łasku

Klub Seniora „Radość” w Łowiczu

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Opocznie

Towarzystwo Przyjaciół Uniejowa

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Uniejowie

Dom Dziennego Pobytu Senior Wigor w Niemojowicach (gmina Żarnów)

Wszelkie informacje i materiały dotyczące projektu znajdziesz na stronach:
www.4czerwca.org | www.dziadurzenie.org

oraz na fb:
4 Czerwca | Dziadurzenie

Masz pytanie, napisz:
forum@4czerwca.org

JĘZYK WOBEC STAROŚCI, SZACUNEK W PRAKTYCE

Poradnik przygotowany i wydrukowany z dotacji programu
Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy
finansowanego z Funduszy EOG

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**